

Ik heb mij verdiept in het wetsvoorstel Burgerforum kiesstelsel dat momenteel ter consultatie voorligt. Ik maak mij zorgen over de gevolgen van het voorstel.

Ik heb eens gekeken wat er bij de Tweede Kamerverkiezingen 2017 zou zijn gebeurd als lijststemmen al mogelijk was geweest. Bij mijn analyse ben ik er vanuit gegaan dat lijststemmers mensen zijn die anders op nummers 1 of 2 van de lijst gestemd zouden hebben.

Welk percentage van de kiezers straks een lijststem uit gaat brengen, dat weet ik uiteraard niet. Ik kan mij ook voorstellen dat dat per partij sterk zal gaan verschillen.

In onderstaande tabel ziet u bij de verschillende percentages lijststemmen (iedere partij zelfde percentage), hoeveel anderen in de Kamer gekozen zouden zijn. Dat kan om aanzienlijke aantallen gaan.

In 2017 werden 10.516.041 geldige stemmen op kandidaten uitgebracht.

Bij 60% lijststemmen zouden er in 2017 3 mensen met minder dan 1.000 persoonlijke stemmen in de Kamer zijn gekozen. (728, 901 en 904 stemmen). Ik denk niet dat er één land in Europa is waar iemand met zo weinig stemmen in de volksvertegenwoordiging kan komen. In 2017 had iemand 17.527 stemmen nodig om gekozen te worden.

Met name maak ik mij zorgen om de aspecten:

1. Deskundigheid
2. "Infiltratie"
3. Hertellingen, discussie over uitslag

1. **Deskundigheid**

Als ik er vanuit ga dat binnen partijen tot op heden ervoor zorg werd gedragen dat op verkiesbare plaatsen stonden mensen met voldoende diversiteit ook voor wat betreft deskundigheid op de verschillende aandachtsgebieden, dan ben ik bang dat onder het nieuwe voorstel binnen fracties onverwacht en onbedoeld bepaalde deskundigheid niet meer aanwezig zal zijn. Op de plaats van de specialisten zijn dan anderen gekozen via kandidaatsstemmen (en dat kan ook nummer 50 van een lijst zijn (zou in 2017 gebeurd zijn)).

En dat alles wordt veroorzaakt door het feit dat in het voorstel geen voorkeurdrempel is opgenomen. In 2017 had iemand 17.527 stemmen nodig om gekozen te worden. Het voorstel bevat geen drempel.

2. **"Infiltratie"**

Ik kan mij voorstellen dat activistische boerenorganisaties, KOZP of andere goedgeorganiseerde grotere organisaties of vreemde mogendheden (Turkije, China of Rusland) bij een aantal verschillende partijen in stilte mensen lid te laten worden. Daarmee wordt niet gehandeld in strijd met enige wettelijke bepaling. Die mensen moeten zich dan tot 2025 netjes en rustig gedragen binnen die partijen en zorgen dat ze ergens op de lijst komen. Maakt niet uit waar. Kort voor de verkiezingen, als de lijsten definitief zijn, kan dan de organisatie/land een al dan niet onopvallende campagne via sociale media starten om te zorgen dat die mensen voldoende stemmen krijgen. Die

organisaties of landen hebben dan als het hen uitkomt invloed via verschillende partijen. Als vertrouwelijk met de Kamer informatie wordt gedeeld over bijvoorbeeld AIVD of MIVD dan zitten dergelijke "volksvertegenwoordigers" mogelijk aan tafel. Als de gekozenen uit de verschillende partijen gegooid worden, dan vormen ze een eigen fractie en hebben ze vier jaar invloed en lol, zonder dat enige regel overtreden is. In 2029, bij de volgende verkiezingen, kan het spel met andere mensen herhaald worden. Het parlementaire stelsel kan mogelijk ontregeld worden. Bij 60% lijststemmen zouden er in 2017 3 mensen met minder dan 1.000 persoonlijke stemmen in de Kamer zijn gekozen. (728, 901 en 904 stemmen).

Het wordt mijns inziens te makkelijk om via bepaalde partijen, tegen de wil van die partijen, invloed te krijgen. Dat geldt niet alleen voor de Tweede Kamer, maar (en nog veel makkelijker) maar ook voor gemeenteraden. Voetbalsupporters of grote voetbalverenigingen kunnen de gemeentepolitiek gaan beïnvloeden door het geven van stemadviezen. In de gemeente Bunschoten kunnen, als ze dat zouden willen, via de gevestigde partijen de voetbalverenigingen grote invloed krijgen op de gemeentepolitiek.

Oplossing

Bovenstaande lijkt me allemaal niet wenselijk. De oplossing is simpel.

Introduceer in de nieuwe wet op een of andere manier een voorkeurdrempel. Voor Tweede Kamerverkiezingen zou die wat mij betreft kunnen zijn 20% van de oude

voorkeurdrempel. Ook kan gedacht worden aan een drempel per lijst.

Zonder drempel ben ik bang dat partijen, om onbedoelde effecten te voorkomen, straks de omvang van de lijst zullen gaan beperken tot bijvoorbeeld 150% van het aantal verwachte zetels. Het gevolg van het voorstel zou dan wel eens kunnen zijn dat de binding tussen kiezers en leden van vertegenwoordigende organen niet wordt versterkt, het doel van het voorstel, maar wordt verzwakt.

3. Hertellingen, discussie over uitslag

Het lijkt mij goed als vooraf duidelijk wordt vastgelegd of en zo ja in welke gevallen een (landelijke) hertelling noodzakelijk is.

Eén stem meer of minder op een lijst kan tot gevolg hebben een andere verhouding tussen lijstzetels en kandidaatszetels, met als gevolg een mogelijk andere Kamersamenstelling.

Als twee kandidaten op een lijst bijna even veel stemmen krijgen en er is via kandidaatszetels slechts plaats voor één van de kandidaten, kan dan degene die niet gekozen wordt, al dan niet via de rechter, een hertelling afdwingen?

(Bij een partij waren in 2017 op 4 kandidaten resp. 1010, 1010, 1011 en 1013 stemmen uitgebracht).

Bovenstaande geldt ook voor andere verkiezingen dan die voor de Tweede Kamer

bij percentage lijststemmen	aantal anderen dat verkozen zou zijn in Kamer vergeleken met 2017
100	3
90	8
80	16
70	22
60	28
50	29
40	32
30	36
20	36
10	36
0	36